

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYVÁRMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA

Az »Udvarhelyvármegyei Gazdasági Egylet« hivatalos közlönye.
Előzetes ára: Egész évre 10 K. Negyedévre 2-50 K. Tanítóknak, jegyzőknek 8 K.
Egy szám ára 20 fillér.

Az »Udvarhelyvármegyei Jegyzői Egylet« hivatalos közlönye.
Szerkesztőség és kiadóhivatal Kossuth-utca 14 sz. — Megjelenik minden vasárnap
Nyilvált soronként 80 fillér.

A mi bakáink.

A mi bakáinkról nincsen ének s ami van is gyenge, mert megközelítőleg sem fedi az igazságot. A mi bakánk csendben verekszik a Kárpátok jégpánczélos hegyei között s Orosz-Lengyelország végtelen hómezőin. A mi bakánk bakancsos, bornyus, háti zsákos élete nem színesíti a nép képzeletét, hirt, tettje nem csendíti meg a nép ajkát.

A mi bakáinknak nincsenek vitéz kalandjai, vágatós ménje, pusztító ágyuja, a baka harcziéletének nincsenek meglepő bravurjai, a baka masiroz, harmincz kilométert, negyven kilométert naponta, ha kell, több napon egymásután, megy, megy lankadatlanul, viszi fáradtságát, hátán katonai életének minden vagyonát, vállán fegyverét, viszi s bírja inas, erős lába, talpa, tüdeje.

A baka a lövészárokból fekszik, hóban, sárban, vízben, fagyban, huszonnégy órát egyfolytában, de ha kell, napokat és heteket. Semmi különösét se tesz, semmi vitézi nagy cselekedetet; ázik, a víz átcsuszik a ruháján, a bőrére csuszik s beszívárogozik a szivéig, a hideg a fagy dermeszti, kékre festi kezét, lábát. A baka rohamra megy, az egyik ároktól a másik árokiig, szuronyal vagy puszkával csinál helyet magának.

A bakáról nincsen ének. A huszárnak van hirt, büszke hirt a hazai földön, félelmetes hirt az ellenséges sorokban, s csudálkozó hirt világszerte. A tüzérnek, a hadsereg minden katonájának van nagy becsülete, csak a bakáról nem jegyez fel semmit a krónika. A baka masiroz, vagy lövészárokból fekszik, vagy lövészárkot hódít; vakmerő bravurjai nincsenek, nagy tömege, mely erős, bátyás fala határainknak, egyszerbe olvad; nem emelkednek ki belőle vakmerő hősök, hatalmas katonai egyéniségek.

Mert mind hősök ők! Emberfeletti hősiességgel bírja lábuk a hosszú, szakadatlan menetet s bírják a hideget, s az olvadó hó levét, emésztő fájdalomát. Hősök, amikor mennek s cipelik a terhet, a fáradtságot, hősök amikor puszkát szorongatva, a lövészárokból guggolnak, hősök, amikor az agyig s csont-velőig metsző kárpáti szelet vagy az étlenséget türik.

És hősök, sokszorosan hősök, amikor rohamra mennek! A srappellek villámai cikáznak felettük, a gránátok árkolják utukat s a gépfegyverek spriccelik golyó-sugarukat feljük. Szuronyt szegeznek, mellüket feszítik a vésznek, pusztulásnak, szuronyt szegeznek, pillanatra se riad vissza lábuk, szuronyt szegeznek; — ember ember ellen, — vészes közelségben néznek farkasszemet a halállal. A bátorság kifogyhatatlan forrása, a minden-

nel daczó kiatrtás, a mindent legyűrő energia szivükben, karukban, lábukban, gyomrukban. Minden szervük, minden in-száluk bírja és dacolja a háboru fergetegét.

Dal nem zeng róluk, csudálat nem hajlodozik előttük. A huszárok vörös ördögök, s a huszár, ha csatasorba kerül, meg is érdemli félelmetes nevét. De ha nincsen csatasorban, ha nem verekszik, pihen, sátor alatt vagy üres hajlékban. A baka a lövészárokból pihen. Vagy ha nem, a lövészárkok nyirkában guggol, masiroz, kitartó inakkal, minden fáradtságot bíró lábbal.

És a bakáról még sincsen dal, a háboru tajtékos hullámain örök hányódása nem színesíti a nép képzeletét. Tettei, — a minden erények sűrűje, — nem érnek túl a két lö-

vészárkok vonalán. Verekszenek, vagy fáznak vagy éheznek, de mindig döntő nagyokat cselekszenek. Döntő nagy cselekvéstük, mely minden nappal, a nap minden órájával, az óra minden percével és másodpercével ismétlődik, mindgyökük, az egyedek sűrű tömegének, nagy sorának, összekapaszkodó érczes lánczának egyetemes eredménye.

A bakáról nincsen ének, nincsen dal, a baka csendben verekszik a Kárpátok jégpánczélos hegyei között s Orosz-Lengyelország végtelen hómezőin. Izmos lábával, aczélos karjával, türelmével és türesével győzi az ellenség erejét.

Ezért kíséri a mi bakáinkat a mi áldó imádságunk és féltő gondolatunk. Ezért fogunk mi e szörnyű háboruban győzni.

A gabona és lisztkészletek bejelentése.

— Bejelentési határidő április 15—18. —

Jelentettük, hogy Székelyudvarhely város tanácsa hirdetményt bocsátott ki, melyben a közönséget gabona- és lisztkészletek bejelentésére hivta fel. A bejelentés határidejét a tanács újabb határozatával egy néhány nappal eltolta, s ezt most a következők komotálásával hozza az érdekeltek tudomására:

— A földművelésügyi miniszter rendelete értelmében a közönség a búzából, rozából, árpából vagy ezekből előállított olyan készletet, a mely a folyó gazdasági év termésének betakarításáig a saját háztartású és gazdasága céljaira szükséges mennyiséget meghaladja, köteles ezt a készletet a városi tanácsnál április 15-től április 18-ig bejelentés és elkobzás terbe mellett bejelenteni. A bejelentés szóval vagy írásban megtehető.

Az, aki a hatóság által már előbb felhivatott készletének bejelentésére és feltárására, de azt elmulasztotta, készletét elrejtette vagy eltitkolta, ha most a bejelentést önként megteszi, a mulasztásért nem esik büntetés alá s készlete nem koboztatik el, hanem az Országos Gazdasági bizottság által képzés fizetés ellenében átvétetik.

Háztartási szükséglet czimén senki sem tarthat több gabonát vissza, mint a mennyinek ezen czimén való jogosult visszatartása a rekvirálásakor megállapított.

A kinek gabonája és liszte van, annyival kevesebb gabonát tarthat vissza, mint a mennyi liszte van. A kinek csak liszte van, ebből annyit tarthat vissza, hogy a liszt keverésre érvényben levő szabályok megtartásával a háztartásban élőkre folyó évi augusztus hó 15-ig számítva, havonként és fejenként 6 kilogram liszt jusson.

Gazdasági szükséglet czimén visszatartható árpából a vetőmag, továbbá valamennyi terményből folyó évi augusztus hó 15-ig számítva a gazdasági cselédek konvencziója, az aratók és egyéb élelmezési kötelezettséggel vagy terménybeli járandósággal alkalmazott vagy alkalmazandó munkásoknak a helyi szokás szerint szintén a folyó év augusztus hó 15-ig számbavett szükséglete.

A malmoknak azon gabona és lisztkészleteket, a melyek már a polgári vagy katonai hatóság rendelkezése alatt állanak, bejelenteni nem kell, valamint nem kell a kereskedőknek, szatócsoknak, pékeknek s általában azoknak, a kik a liszt feldolgozásával vagy forgalomba helyezésével foglalkoznak, azt a lisztkészletet, melyet már hatósági intézkedés következtében kaptak. Minden más eddig még be nem jelentett készlet bejelentendő.

A bejelentett készletet az Országos Gazdasági bizottság részére a hatóság zár alá veszi, mibe képest azzal a birtokos a bejelentéstől kezdve nem rendelkezhetik, hanem köteles azt megőrizni és felhívásra a hatóságilag megállapított legmagasabb áron készpénzfizetés ellenében átszolgáltatni.

Az elrejtett és eltitkolt készletek a fenti 3 nap eltelté után hatóságilag a pénzügyőrök által is nyomoztatni fognak, azokat, a kik a bejelentést elmulasztják, készletüket elrejtik vagy eltitkolják, joga van a hatóságnál bárkinek feljelenteni.

A kibágási eljárás során elkobzott készlet értékének 1/10-e a feljelentőt illeti. A ki a bejelentést elmulasztja kihágás miatt 1914. évi L. t. cz. 9. § a értelmében két hónapig terjedhető ezárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel fognak büntettetni s a be nem jelentett készletet a hatóság kihágási eljárás során elfogja kobozni.

A háboru hirt.

(Budapest, április 9. Hivatalos.) Keleti Beszék arcvonalán általában nyugalom van. Erdős Kárpátokban ellenség arcvonal támadásait emberanyagának legilletlenebb kihasználása mellett állandóan rohamokkal folytatja; holttesteknek és sebesülteknek valóóságos donbjai jelzik az orosz támadásoknak ágyuk és géppuskáink leghatásosabb tüze alatt való összeomlását. A tegnapi harcokban 1600 sebesülten orosz elfogtunk. Többi arcvonalak egyikén som fordult elő különös esemény.

A katonák gyermekei.

— A belügyminiszter rendelete. —

A kormány példás energiával vezeti a hadbavonult katonák családjai segítésének nagyfontosságú akcióját. Egyik jelentőségei rendelete itt e másikat követi. Hazai Samu báró körrendeletet adott ki, mely szerint a hatóságok a segélyezések ügyét soron kívül, a hivatalos huza vona elkerülésével intézzék el.

A napokban Sándor János belügyminiszter bocsátott ki egy okos, humánus és szükséges rendeletet, melyben a hadbavonultak gyermekeire hívja fel az árvaszékek figyelmét. A belügyminiszter utasította az árvaszékeket, hogy figyeljék a hadbavonultak gyermekeinek dolgát, de főként utasíták a közéleti előjáróságokat és közgyámokat az emberséges és intim ellenőrzésre.

Ellenőrizték azt, hogy a hadbavonultak gyermekei kellő ellátásban, szükség esetén: gyógykezelésben részesülnek-e? Reájuk fordították-e a segély megfelelő része. Atyjuk vagy más hozzátartozójuk nem hagyolják-e el nevelésüket, kellő ruháztatásukat, ellátásukat, nem viselkedik-e úgy, hogy példájá ártalmas lehet a sordületlen gyermek lelkére?

A hol az állapotokat meg, hogy az anya vagy más gyámoltató nem látja el gyermekét kellően, a segély rögtön megszüntetendő. Ha szükséges, el kell venni a gyermeket anyjától vagy más gondozójától és a községnek kell gondoskodni arról, hogy a gyermekek jótékony intézetek, jóindulatu rokonok, vagy mások gondozásába kerüljenek.

Fokozottan kell figyelni a tizenöt éven felüliek sorsára, gondoskodni, hogy jó alkalmazásba kerüljenek és ellátai őket, ha magukat fenntartani nem tudják.

Levél jött Amerikából.

A hazaszeretet szent érzelmében egyformán hevíti az emberi kobleket. Soba jobban nem látjuk ezt, mint napjainkban, amidőn mindeközben az volna a szent kötelessége, hogy katona legyen. Mert szerintem nemcsak az a katona, aki a lövészárkokban muszkára les, hanem minden magyar férfi és nő egyaránt kell, hogy katona legyen. . . A dicső győzelem érdekében, az élet halál harcának kőcsójául kell szegődnie ma minden rendű és rangu embernek, férfinak és nőnek, urnak, szolgának, földművesnek, iparosnak, kereskedőnek egyaránt.

Jó katona az, aki minden tehetségével közreműködik a dicső győzelem reményében, nem szimulál, nem törekszik arra, hogy saját becses börtört huncutsággal, orvosok félrevezetésével megmentse, de inkább minden képességével föltétlen pontosan végzi a rábízott katonai teendőket, nem fél, nem reszket a golyótól, a haláltól sem, csak a haza szabadsága, függetlensége lobeg szemei előtt.

De jó katona az a hivatalnok is, aki hiven, pontosan végzi teendőit, áldoz a haza oltárán, amennyit tud, segít tanácsával, tollával azokon, akik hozzáfordulnak a hivatali gőgöt, a lenézést, az elutasításokat, a rideg paragrafusokhoz való csököndös ragaszkodásokat félre teszi (ezt akár örökre is el kellene hagyni).

Jó katona az a földmives, aki ha itthon maradt, szorgalmasan miveli földjét, szánt, vet, állatokat nevel, gabonát, marhszőlőselegét szívesen adja el a közfelhasználásra, nem kívánva 3-4szeres árakat értők, mert aki földselegét eldugja, épen olyan rossz katona, mint az, aki gyáván megadja magát az ellenségnek, vagy aki az ellenséggel cizmorál, ez is, az is, hazaárulást követ el.

Jó katona az a nő, aki a családfő távollétében erős kézzel veszi át a kormányt a család fenntartása érdekében, gyermekeit hiven neveli, azokat a győzelem gondolatával lelkesíti, apjuk életéért imádkoztatja, nem hanyál s nem adja át magát a reményvesztésnek, sőt ha férje hősi halált halt is a hazáért, nem minden ténye csak a jajgatás, a sírás, hanem a cselekvés, a tett. . .

Ilyen gondolatokat kell, hogy keltsen mindnyájukban a levél, melyet Amerikában élő s

harájkukat igazán szerető egyszerű muokás embe-
rektől kaptunk a napokban, mely azt bizonyítja,
hogy ezek a derék emberek is jó katonák, mert
ugy, amint lehet előbb viszik a szent ügyet.

Ime a levél szóról-szóra:

Newbrighton, Pa 1915. február 15-én.

Tekintetes

Bocz József ev. ref. lelkes urnak

Magyarhermány.

Távol a hazánktól, messze idegenben, tekintünk fekete felleggel bevont szegény magyar hazánk felé.

Szeretettel, fájó szívvel gondolunk vissza 1000 éves, sok vihart ki állt hazánkra, óh fájdalom eddig nem volt elég, most kellett jönni ennek a milliós és milliós egymás elleni embermészárlásának és ép szegény Magyarország az egyik igen kényes helyen álló rézese ezen titáni küzdelemnek; mi akik távol vagyunk hazánktól, hazánk védelmére fegyvert nem foghatunk, mert mi is rabok vagyunk: zsarnok Anglia ráfeküdt a tengerekre, így hát akarunk ellenére vagyunk ide zárva, mert ha ez meg nem történik: Amerikából 1914. augusztus a magyart haza sepepte volna, de így sajnos, nem tehetünk semmit, hanem hogy mégis bír csakély de az községünkben szűkölködő Háborus özvegyek és árvák, más hadbavonultak otthon levőinek akiknek a bizottság szükségét látja, mert az most tudom minden községben van, tiszteltes Bocz József úr nevére alulírottak a mai postával küldtünk:

Akácson János	56 kor.
Akácson Ádám	56
Ifj. Akácson Sámuel	56
Baló János	56
Barabás József	56

összesen . 280 koronát,

ezen néhány koronával együtt küldjük igaz hazafiai üdvözlötünk, községünk minden egyes lakó-
sának, egyházi és világi előjáróinak. Dicső hős katonáinkat s hős hadseregeink fegyverét a győzelem cserkoszoruja övezze, egy uj, egy önálló, egy demokratikus és egy boldog Magyarországgal. Imádkozunk s kérjük ami Istenünket, hogy úgy legyen!

Igaz hazafias üdvözlöt: Akácson János (levélíró), Akácson Ádám, Ifj. Akácson Sámuel, Barabás József (jó), Baló János.

* * *

Eddig a levél! S most kérdem, nem sok ember pirulhat-e el ezen egyszerű gyári munkások mellett, kik arcuk veritékével keresve kenyéret, fájó szívvel gondolnak hazájukba vissza, melyet ellenség fenyeget s habár harcolni nem tudnak, igen szép öszszeggel járulnak hozzá a szent-
ügy előbbre viteléhez! Igazi jó katonák! Hányan vannak, kik bár jó módban vannak, ilyen szép áldozatot nem hoztak s hoznak, hányan vannak, kik gyáván félre húzódnak, s minden követ megmozgatnak, hogy katonák ne legyenek, mert a hazaszeretet szent érzelmé nem heviti keblöket.

Az ilyenek olvassák el sokszor ez egyszerű gyári munkások által írott levelet s tanulják meg, hogy lejárt az az idő, amidőn a nagy *En* uralkodott, ma az első és minden — a haza. De legyen is az mindenba! Hegedüs Lajos.

Vörös Félhold és Kereszt.

— Estély a két egyesület javára. —

Kerek nyolcz hónapja, hogy félreverték Európában a harangokat, mert a népek legnagyobb és legvéresebb csatája elkövetkezett. A kultur népek eszeveszett háborúja egyidejűleg kezdették meg munkájukat a játékvonal-egyesületek is, s ezek közt első sorban a Vörös Kereszt, melynek helyi fiókja megalakulása óta szép munkásságot fejt ki, s a harctér lelket szorongató, véres hiri közé oda ültetgeti a jóságuk, a szeretetnek, az emberi vonzódnak bár könnyharmatos, mégis derűs, úde virágait. A Vörös Kereszt munkájához csatlakozott a Vörös Félhold akciója, mely egy szegény, minket támogató nemzet sebesült katonáit segélyezi. A Vörös Félholdnak is megalakult nálunk a bizottsága, s ezen bizottság busvét másodnapján sikerült estélyt rendezett fele részben a török Vörös Félhold és fele részben a magyar Vörös Kereszt-egylet helyi fiókjának javára.

Az erre a célra átengedett vármegyebázi díszterembe szép közönség sereglett össze, hogy a művészi nivóju estélyt meghallgassa s fillérei-
vel így is meghozza a legezabb és legszentebb áldozatot. Az estélyt a 82-ik gyalogezred zene-
kara vezete be Erkel Hunyádi László operájából művésziileg előadott nyitányával, mely után az estélyt Ugron János főispán a következő szívből jövő és lelkeket megfogó szavakkal nyitotta meg:

— Az örök idők legnagyobb és legborzalmasabb küzdelmét vívják a világ népei; vívják a földön és a felhők között, tengereken és tengerek mélyein, és a mi öldöklő eszközt és szereket az emberi elme és tudás — az a híres büszke világkultura — kieszelni csak képes volt, az mint tulszorgos működésben van, hogy minél tömegesebben irthassák egymást a nemzetek, hogy minél gazdagabb aratása legyen a halálnak.

Csak most lettünk képesek, a hazaszeretet, talán kissé köznap, talán nagyon is közkeletű jelzővává vált nagy és magasztos oszméjéről, nagy kötelességeiről, teljes fogalmat alkotni, s átérteni és átérzeni, mily mérvűek azok az áldozatok,

melyeket a haza iránti kötelesség tőlünk megkövetel.

Sokat követel! Igen sokat! De nem annyit, hogy azt teljesíteni nem lehetne. Nem annyit, hogy azt teljesíteni nem kellene.

Két nagy folyam hömpölyög a haza szent földjén keresztül: könnyáradat és vérpatak!

Csakhogy nem a tengerek táplálására siet ez az áradatában majdnem összecsapó két folyam. Hullámmásban, örvényléseiben, szirtekhez ütődéseiben, a mint a haza iránti kötelesség medrében halad és örvénylik, a mint hullámmve-
réseiben a hazaszeretet ércsziklalfalához csapódik, — köddé és párává oszlik fel, — s égő falvak és városok gombolygó füstjével egyesülve, mint áldozati oltár föstje száll-járal a menyboltozat felé; s égbetörő imák, szent földi sohajok, egy aggodó nemzetnek, özvegyeknek, árváknak, gyámol nélkül maradt öreg szülőknek Isten végzésében való megnyugvását vívó sohajjal aranyozzák meg annak fodrozó széleit.

És a mint talán egy mennyei fuvalat észlelbenésére azon a pára felhőn egy pillanatra rés szakad, vagy talán az igaz hívők lelki szemei előtt fellebbenti azt egy égi kéz, — azok mögöl a magasból, fényáradat tör elő!

Mintha égi jelek mutatkoznának a menyboltozatán, az ebben a könny és vérfolyamban, hibáitól és bűneitől megtisztult emberfaj közeledő újjászlótlésének —, a nagy küzdelemben az igazság oldalán küzdő nemzetek jövő nagyságának és boldogságának égi jelei!

Mintha biztató jelként, intésül és vigasztalásul, oda felírva ragyognának a költő szavai: „Áldozat nélkül nincs áldás! feszület nélkül nincs megváltás! anyák ne sirjatok!”

Oh! Nem könnyű az ifju élet feláldozása! Nem olcsó a vér és könny.

Hősök sebőnek, anyák szemének minden kis csöppje drága kincs.

Drága kincs és drága áldozat, de az áldozat nem lesz hasztalan, durgazdag áldást hozóvá válik odafenn.

Odafenn az örök igazság átható fényében, izzó melegében az a párfelbő átalakul, átjegy-csesedik. Gyémántkövekké, arannyá, áldássá változik!

Áldássá, kincsekké változik minden vércsepp és minden könny és minden a hazáért hozott áldozat, s pazarul árad majd a tenger kince vissza földre le — népek és nemzetek javára — a honnan pára alakban felemelkedtek.

Sajnos még nem volt elég a hozott áldozat, a könnynek és a vérenek még tovább kell folynia, s ha Isten akaratával az meggyez, emberi hatalom azt meg sem is állíthatja, s hívó és bizó lélekkel, belenyugvással kell várnia a végkimenetelt.

Nekünk honmszeradottaknak legszentebb kötelességünk: enyhíteni a szenvedéseket és fájdalmakat, letörölni az árvák, agg szülők, özvegyek könnyeit, s ha lehet pótolni a veszteségeket.

A szeretet balszámával enyhítsük a sebek izzó sajtóságát, odaszórádó gondos ápolással segítők bebuggedni azokat. Törekedjünk a boldog jövő számára minél többnek megmenteni ifju életét — azok közül, a kiknek küzdelmének, vérontásának azt a boldog jövőt miudnyáján köszönjük.

Ime ebben a nagy és nemes munkában, — oly magas és általános emberi ez a gondolat, — a Vörös Kereszt és a Vörös Föld, két egymással észázados küzdelmet vívó hit, két egészen más világlátás találkozik és összhangban egyesül, igazolván és hirdetvén, hogy minden nemes és eszményi emberi törekvésnek, ha más utakon is halad céljai felé, tulajdonképpen végcélja egy és ugyanaz!

A megnyitó nyomán kelt zajos ováció elűlte után Tompa Mártha elszavalta Embery Árpád sikerült alkalmi költeményét, közvetlen hatást érve el. Pál István apát-kanonok, bizottsági elnök tartott ezután érdekes e a figyelmet mindvégig lebilincselő előadást a kulturáról, majd pedig Embery Kálmán olvasott fel a város éjjeli életére vonatkozó haditudósítást. Az egyes számok közt a 82-ik gyalogezred zenekara a Wanda operából egy részletet, Mozskowszky Szerenádját adta elő ismert precizitással, zajos tetszés mellett. A 3-ly sikerül estélyt ugyancsak a katonazenekar által előadott Fauwetter: Éljen a haza és a Rákóczi induló zárta be. Az estély erkölcsi sikerével párhuzamban áll az anyagi siker is, s így a rendezőség is mindenképpen elismerésre tarthat igényt.

A fémrekviráló rendeletek.

Ismeretesek azok a rendeletek, amelyeket a kormány az egyes meghatározott fémekből és ötvözetekből készült fél és készgyártmányok kötelező bejelentéséről és egyes fémek lefoglalásáról a hivatalos lap március 30-iki számában kiadott.

A bejelentés természetesen egyetemesen kötelező, ellenben a lefoglalási rendeletek merevségét bizonyos mértékben megyenyhitette a kereskedelmi miniszter külön rendelete, a mely a lefoglalásra kötelezett fémek egy részét a saját üzem fenntartása céljából a tulajdonos saját rendelkezésére bocsátja. E rendeletek végrehajtására vonatkozó intézkedéseket a kereskedelmi miniszter már megtette s az elsőfoku iparhatóságokhoz irányított körrendeletéhez a szükséges bejelentő lapokat is mellékelte. Az érdekelte ipari- és kereskedői szakmának mindenesetre érdekükben van a rendelkezés alapos át tanulmányozása. Nevezetesen a bejelentés az összes a kereskedőknél és gyárosoknál található fél- és készgyártmányokra kiterjed, holott a lefoglalás csak azokra az anyagokra vonatkozik, amelyeket már február 6-án lefoglalt a kormány, s amelyeknek most az azóta keletkezett és a jövőben termelendő készletei foglaltatnak le.

A kereskedelmi miniszter rendelkezésében különös figyelemre érdemes az a rendelkezés, hogy a saját üzemhez, illetve eladásra okvetlenül szükséges és a rendelkezésben megállapított részmeenyiségek felzabálásán kivül fel van szabadítva minden eszentul külföldről behozandó készlet, bármily mennyiségű is legyen az, s azért itt a kereskedelemnek igen gyümölcsöző vállalkozásul kínálkozik az esetleg kipurtható fémbehoza-

tali alkalmak minél bőséesebb kihasználása. Mindenesetre fontos, hogy az ilyen külföldről behozott fémek a küldemény beérkezése után azonnal bejelentésnek a kereskedelmi miniszteriumnak, amely a fémeket csak a bemutatott beszállítási bizonyítványok arányában szabadítja fel.

HIREK.

Székeljudvarhely, április 11.

Ember...

Ember! a ki békén ilthon élve s távol
Halálhósz harcossá vészes viharból,
Új hősiéket adhatss az ellenség ellen! ...
Te hozzád könyörgök én, magyar közzsellem!
Soknak hivatása, fájdalom, már bételt,
Haza jött sebével... oh adj meleg ételt...!
Puha fehér ágad selymes pamlagának
Felét add azoknak, kik hősök valának!
Gondolj a holnapra, ne törődj csak mával...
Oszd meg mind, a mid van szegény katonával!
Nézz a fehér gyolcsnak vörös keresztjére! ...
Szabadság megváltás, ártatlanok vére...
Mely könnyárral versenyt patakzik a földön
S magyar dicsőséget hirdel emberöltőn...
Muszka golyójától nem hiába vérzem...
Leng a magyar zászló a kárpáti bércezen,
Lengyelhomi síkon, Erdély havas ormán:
Segítsetek a hős sebesült balsorsán! ...
Hevenyészett barlang néha kis lakásom,
Idégölő szajban szüntelen csatázom,
Hulló hőpelynek garmadája ágyom,
Isten szabad ege borítja be vágyom;
Fagyos föld göröngye fejnugyutató párnám...
Rajta diadalmak mennyet mintha látnám,
Harczi szomjótól égve, álmatlan éjjen,
Hogy ki ki bizték én, ne csupán reméljen!
Tegyétek boldoggá his pihenésünket!
Áldott női szivek ápoljatok minket!
Ruhám rongyig szakadt; szelőlő csapsott orcám
Lőporfüstös, fakult ellenség kudarcsán;
Golyóágyor érte a hibállan tetet,
Kínok özönétől, lágygyörtörtlen resket...
Csak a lelmem ép még, ép és tiszta bennem:
Szánakozó lelkek saányatok meg engem!
Nincs ma lehetetlen széles é világon!
Keresztény s a pogányt egy táborban látom!
Pogányverő kereszt és a büszke félhold...!
Melytől hajdan táján a félvilág félt volt!
Kikezdtek az önzők, vért vették itt ott,
S a ki sok száz éven mi bennünk pusztított
Végre vézeben is hű rokonfajra talált
S léte birtokáért vív most ezer halált.
Mellétünk küsz Kelet török katonája:
Alamissnás lelkek gondolatok rája!
Szánja, bánja büntét. Jobb későn, mint soha!
Ersz lakat a sors, ha közös, mostoha!
Egy hitben születünk, egyben él a lelkünk!
Jézus s Allah közé egy világúrt kell tennünk!
Am kereszt s félhold közt egy különbség nincsen:
Egy a mindnyájunkat szerető, jó Isten!
Ennek a nevében fohászodunk Hozzád,
Kik László szellemét mi köznök elhozták,
Kiterjesztve keszünk szeretettel, áldón,
Imáddal csingve husvét! Megváltó...
Kórógyhoz láncsolva nagy az ő fájdalma...
Keresztényi lélek könyörölj meg rajta! ...
És újja születve, hívogató napra,
Hasánk életéért új életünk adva,
Csókolj keszeteiből új erőhöz jutva
Büszkén ki... a dicsó, golgothai útra! ...
Mint pokoli tüszel a vulkán láva,
Úgy ontjuk a halált... nem lessz futó, gyáva...
És a föld színéről eltűnik a bálvány,
Mint útszéli avar forgó szelek szárnyán...
S kik világhírvelet már nektek adának:
Kívívjuk győzelmét a magyar hasának!

Embery Árpád.

A társadalom áldozatkésztsége. Az Udvarhelyi Híradó szerkesztőségéhez ujabban a következő szományok folytak be:

Harcstéren megváltak katonáink részére: Dr. Sebesi János 20 K, Tompa Mártha, Lili, Kálmán és Laczika 12 K, Egyesült mozi 10-80 K, Gónczy Lajos (5 iki estély jegymegváltása czímén) 4 K, Dr. Egyed Balázsna 10 K, összesen 56-80 K. Kimutatott gyűjtésünk összege 180 K, összesen 236-80 K.

Beleg katonák részére: Dr. Kovács Gáborné (Parajd) 10 K.

Az önkéntesek behívása. A honvédelmi miniszter még február 26-án elrendelte, hogy a magyar szent korona országában az egyetemi tanulmányait végző 1895. és 1896. évi születésű besorozott egyévi önkéntesek, valamint az 1891. évi születésű háboru tartamára belépett önkéntesi karpaszomány viselésére jogosult önkéntesek április 15-én vonulnak be. Mivel azonban ugyanez évfolyamok népfelkeldőinek bevonulására a határidőt még nem állapították meg és április 15-től már csak néhány nap választ el, a miniszter most az április 15-iki behívásra vonatkozó rendeletet megváltoztatta és elrendelte, hogy az önkénteseket ugyanarra a napra hívják be, a melyekre az 1891., az 1895. és 1896. évi évfolyamokat.

Az unitárius templomban április hó 11-én vasárnap d. e. 10 órától kezdődőleg a harcra induló katonák részére urvasoraszítás lesz, melyre e helyen is felhívjuk az érdeklődők figyelmét.

Ünnepek alatt. Napsugaras, mosolygós időben ünneplő emberek lepték el az utcákat. Jó kedvvel, örömmel, mintha mi sem történnék ott a magas hegyek országában, élvezték végig a gondtalan, vidám emberek a feltámadás ünnepeit. Egy kis időre, egy rövid kis időre, mintha álomba ringatott volna bennünket a légy, tavaszi szellő, azt hittük, ismét a béke napja süt reánk, úgy éltünk, élveztük az ünnepek mámorát. Mennyi készség, meennyi lelkesültség, munkaakarat hevült fel ismét bennünk a harangzúgás napokban. Mindenkinek jutott a jóból, kellemesből, szórakoztatóból. Akik közöttünk voltak, akik litthon voltunk, mindenkinek kijárt a szimbolikus husvét piros tojás. És ott a zord hegyek vidékén még ekkor is dörögtek az ágyuk, ropogtak a géppuskák, folyt a küzdelem életre-halálra. A szomorú nagypéntek estéjén, mikor valamikor rég az olajfák hegyén keresztre feszítették az ige, patakban ömlött a drága embervér a Kárpátok lejtőin. Vasárnap, mikor valamikor a mester tanítványai látták az ige feltámadását, ott a Kárpátok meredekén, völgyekben a halálördítés, — sebesültek jajgatásának visszhangját vorték vissza a bérzfalal, völgyoldalal. Nem szüntelt a küzdelem egy pillanatig sem. S mi a hűsét szimbolmát, a piros tojást osztogatta, a boldogság pillanatnyi mámorában élvezték a természet szent ébredését, az a hegyek közt, fegyverrel a kézben, az ellenség támadását várva, lélekzetvisszafojtva lesték véreink a parancsot: Előrel! Ott nem süttött a nap, ott nem volt ünnepi jó kedv, ott nem volt boldog halleluja, nekik nem jutott hűsvét piros tojás. Ennyi szenvedés, áldozat és dicsőséges kitartás után sorsunk felett meg lehetünk nyugodva. Ha letesszünk is a teljesen jogosult legszebb reményekről, a legpesszimiztikusabbban is ha itélünk helyzetünkről, akkor is konstatalnunk kell, hogy nagy bajok már nem érhetnek bennünket. A Kárpátoknál megkockázattatja az ellenség leghatalmasabb kísérletét, ezt kell megállanunk, és ott fogja elszenevni legnagyobb kudarcát. Ha pedig ez bekövetkezik, akkor majd a pünkösdi szentlélekkel a béke fehér galambja is leszállhat közeink, egymást pusztító nemzetek közé. Áldog pedig nincsen más, mint kitartani és kitartani.

Az alispáni jelentés. Udvarhelyvármegye 1914. évi közigazgatásáról szóló jelentését most tette közzé Sebesi János alispán. A nyolcz fejezetre osztott jelentés híven beszámol a megye központi és járási közigazgatásának eseményeiről, a közegészségügyről, a közrendészetéről, a tanügy keretében a vármegye összes tanintézetek életéről, a Gazdasági egyesület működéséről, az állategészségügy- és állattenyésztéséről, a Gazdasági felügyelőség tevékenységéről, az

erdészetről, a közlekedési ügyekről, a központi választmány működéséről, végül pedig a háború következtében tett intézkedésekről. A jelentés érdekes képet ad a vármegye egy évének és mint tárgysorozatát pont a 12-iki törvényhatósági közgyűlésnek képezi érdekes és kimagasló pontját.

Katonai kinevezés. A hivatalos lap közli, hogy Szabó András, hadnagy a honvédségnél, főhadnaggyá lépett elő. Szabó András, a ref. kollegium tevékeny igazgatója már a mozgósításkor bevonult a honvédséghez, s azóta egy heti megakasztással teljesít szolgálatot. Mostani előléptetése elismerése buzgó szolgálatának s arról örömmel vesztünk tudomást.

2889 piros tojás. A következő sorok közlésére kértünk föl: Újabb a következő adományok érkeztek a sebesült katonák húsvétii piros tojás és tejjára: Koncz Ármán persely gyűjtése Ferenczy Istvánnál 16 29 K, Ugri Jánosnál 10 K, György László márcfalvi katolikus plebánus gyűjtése 360 tojás és 50 K, Florián Kristófné 10 K, Esztergár Bálintné gyűjtése levelező lapok és fa festett tojások családokból 24 K, Szabó Istvánné 20 festett tojás, 60 db. alma, Solyóssy Pálné 25 festett tojás és 2 K, Molnár Mária 4 K, Miklósi Károlyné 16 festett tojás és 2 K, Gál Ferenc 10 festett tojás. Kelemen Sándorné unitárius lelkész neje gyűjtése 4 kiló tésés, 208 festett tojás, Zondáné tésés és 24 festett tojás, Esztergár Bálintné 10 festett tojás, Rudnyák Péterné 3 K, Dekán Elek, Balog József 10—10 festett tojás, Nagy Kálmánné 20 festett tojás és 10 narancs, Haas Rezsőné és Mezei Nellike 50 festett tojás, Szakács József 10 festett tojás, öz. Pál Dénésné 40 festett tojás, Imreh Domokosné 30 festett tojás, Pálffy Jenő főszolgabíró gyűjtése Székelykeresztúr 1261 festett tojás, saját költeménye 150 tojás, Bucei Endréné homoródeszent-lászlói lelkész nejének gyűjtése 90 tojás, Miklósfalváról 72 tojás és 284 K, Ábrahámfalváról 60 tojás és 124 K, Homoródeszentpáli unitárius nagylelkes Ürmösi Józsefné elnökő gyűjtése 263 tojás, Korondi Állami elemi tanítónő Márton Juliska (növendékei gyűjtése 40 tojás és tésés, 2 doboz cigaretták, (összesen 2889 tojás.) Sebesi János, Szőlősi Samu 10—10 K, Becsek Aladárné, Esztergár Bálintné 2—2 doboz cigaretták. Az újabb megnyilatkozó lelkes áldozatkészességért szolgálaton köszönetül a mintegy 7—800 katonára gyermekük öröme. Isten áldja meg a nemes jószívű adakozókat. Dr. Válenstik Ferencnek elnök.

Czivilek katonaruhája. Mindig több és több esetben fordul elő, hogy férfiak, asszonyok, leányok és gyermekek vagy teljes katonai kincstári ruhadarabokat, cipőket stb. stb. vagy pedig kincstári csukaszürke szövetből készült nadrágot, kabátot stb. viselnek. Ebből kifolyólag *Rothenári* ezredes megkereste az alispánt, hogy minden rendőri közegnek köteleességévé tenni sziveskedjék, hogy ilyen ruhadarabokat viselő férfiakat, asszonyokat, leányokat és gyermekeket, az utcán, vagy bárhol találkoznak ezekkel, állítsák meg s ezen ruhadarabok szerzésének igazolására és a szerzési forrás megjelölésére szólítsák fel s az esetleg szükséges büntető eljárást indítsák meg.

Jótekonyczélú előadás. A róm. kath. leánynevelde folyó hó 18-ikán, vasárnap, gyermek-előadást rendez a világtalan katonák javára.

Adományok a Vörös Félhold részére. Illetékes helyről felkérteünk a következő sorok közlésére: A Vörös Félhold támogatására alakult Országos Bizottság ezután tisztelettel kéri az ország törvényhatóságait és mindazokat, a kik a török sebesültek javára adakozni óhajtanak, vagy pedig gyűjtéseket rendeztek, hogy a szóban forgó pénzösszegeket a Magyar Bank és Kereskedelmi részvénytársaság budapesti fiókjához, az ügyet érdeklő közleményeket pedig a Vörös Félhold Bizottságának központi hivatalához (Budapest, Országbúza) irányítani sziveskedjenek. A Bizottság egyúttal hálás köszönetet mond az ügy érdekében buzgólkodóknak és továbbra is kéri jóakaratu és áldozatkész támogatásukat.

Kinevezés. A pénzügyminiszter *Kabdebó* József adóhivatali tisztet, a székelyudvarhelyi kir. adóhivatalnál való meghagyásával, adóhivatali főtitkár kinevezte.

Tusnádfürdőn sebesült és üdülő katonák és katonatisztek a folyó évi nyáron személyenként 1 koronától feljebb kaphatnak lakást és kedvezményes árban ellátást. Nehány villatulajdonos kész katonatiszteknek ingyenes lakást nyújtani. Előjegyzéseket elfogad és felvilágosítást ad: a fürdőigazgatóság.

A Vörös Kereszt részére újabb befolyt: Az agyagipariskola tanárainak fizetéséből áprilsre küldött 1481 K. A Vörös Félhold által a Vörös Félhold és Vörös Kereszt javára húsvét második napján rendezett koncertből a Vörös Keresztnek lett juttatva 142 K. Köszönettel nyugtázom. Dr. Válenstikné.

Gnómák.

Utcsán és azobában
Fitogtatod olved,
Hogy a te kultúrád
Mily finom és felett.
S én elhiszem szörnyen,
Minden tetted rávall;
Megalégsz lelked:
Mozsi — kultúrával.

Minden kifordult és boros,
Mióta földünk háboros.
Földszintt lett az emelet,
Őszön ura'g az ég felett.
Éj ül a nappal hajnalán,
Gyomrohang kél a szív dalán,
Az élet durva és real,
A muzsa fejtegetre áll;
A régi hangra nem talál
Az egykor bájos ideál...
Mindannyiánál ma többet ér:
Egy kis liszt, egy darab kenyér! — (Veterán.)

Halálozás. *Balásy* István f. hó 10-ikén Betlenfalván, 82 ik évében elhunyt. A megboldogultban *Balásy* Dénes budapesti tanár édes atyját gyászolja.

Az apa öt fiával együtt katoná. Nagyváradról írják lapunknak: *Bodó* Ferenc nyugalmazott államvasuti főmérnök, volt székelyudvarhelyi városi mérnök, kedves öreg ur, kardot köt és bevonult egy honvédezzredhez szolgálatra. Mindössze hatvanhárom éves, de csupa friss kedv, csupa fiatalos erő.

— Ma nem azt nézzük — mondotta a sorok írójának — ki hány esztendő. A ki elbir egy üvegporhatat és egy muszka fejéhez tudja hajítani, annak a harcztéren a helye. Nekem meg elsősorban, mert a fiam katonák.

Az öreg ur büszkén beszélt el, hogy öt fia szolgálja fegyverrel a hazát. *Bodó* László nagyváradi rendőrfelügyelő főhadnagy rangban augusztus óta harcol az északi csataterén s egyetlen egyszer nem sebesült. A másik fia, Ferenc, a ki a polgári életben postatiszt, szintén főhadnagyi sarzszt visel. Tüzes szuronyrohamot vezetett januárban. Katalin csárna gárdaezredével került szembe és egy orosz katonára puskatussal törte el a vállcsontját és a karját. Ugyanekkor az orosz századparancsnokot leterítette s a sebesült tisztnek megegyedték, hogy a muszka kapitány csillogó Romanov-rendjelét viselje. A harmadik fia, Albert, hadnagy s a Kárpátokban verekszik, Atilla ügyvédi vizsga előtt állott s mint B) osztályú népfőlköltő sorozták be tüzernek. Elek, a legkisebbik gyerek, zászlós és minden levelében azt írja a lóvészárokból, hogy a kitüntetését várja. Van egy bájos finom lelkű lánya is az öreg urnak: Erzsike, a ki önkéntes ápolónő.

— A lányom — mondja a főmérnök — velem jön majd, ha visznek a frontba. Az öreg a honvédelmi miniszternek ajánlotta fel a szolgálatát s az Országos Mérnök- és Építész-Egyesület a legkedvezőbb véleményt juttatta a minisztoriumba, annak a megemlékezésével, hogy *Bodó* Ferenc számos vasutat épített az ország hegyi vidékein. A miniszter készséggel fogadta a főmérnök hazafias ajánlatát s a fehér fejű aggastyán hadnagyi rangban kezdi meg a katonaszolgálatot.

Nyilvános számadás és köszönet. A következő elszámolást vettük: A húsvét második napján rendezett jótekonyczélú estély bevétel volt 319 60 K; kiadás 35 60, s így a tiszta jövedelem 284 K, mely összeget fele-fele részben az illetékes központokba beszolgáltattam. Felülfizettek: Sterba Ödön 10 K, Mátéfy Domokos 4 K, Zonda József 2 K, öz. Török Pálné 5 K, Biró Sándor 2 K, Simó Máttyás 4 K, Dr. Válenstik Ferenc 10 K, Ilyés Miklós tábornok 20 K, Koncz Bandi 1 K, Tamás Albert 2 K, Pál István 10 K, a meg nem jelent tiszték és tisztjelöltek 40 K, Rothenári ezredes 8 K, Márk Ferenc 2 K, Schlosser 1 K, Sprencz Rezső 50 fill., Kovács János 1 K, Sebesi Alispán 9 K, Király kapitány 8 K, Pfeifel 1 K. Köszönet értük. Ezuttal hálás köszönetet mondok a nyilvánosság előtt is Rothenári ezredes urnak a katonazenekar díjtalan át-

engedéseért, a katonai zenekar minden tagjának, hogy művészileg előadott darabjaikkal nívósá tettek az estély sikerét s igazi műélvezetet nyújtottak az intelligens közönségnek. De hálás köszönet Sebesi János alispán urnak nemcsak a megyeház nagytermének díjtalan átengedéseért, hanem a „meleg” fogadtatásért is, melyben közönségünk részeseült. *Emberny* Árpád, a Vörös Félhold bizottságának ügyvezető elnöke.

Elemi iskolások ajándéka. A következő sorok közlésére kértünk föl: A korondi állami elemi iskolához helyettesi minőségben kiküldött Márton Juliska, hogy ő és tanítványai valamivel segíthessenek a szenvedő katonák fájdalmainak enyhítésén, a házimunka órákon tésés készítettek; továbbá 40 db tojást adtak össze és a tanítónő egy pár doboz cigarettát is készített. Mindezeket átadtam Válenstik Ferencz úrnak a Vörös Kereszt-egylet elnökének. Fogadjon a lelkes tanítónő és kis tanítványai a katonák nevében köszönetemet. *Kolumbán* Lajos tanfelügyelő.

A nagyszobeni tanítónőképzőintézet I. ső osztályába a következő 1915—16. iskolai évre felvételt folytathatnak 14. életévüket betöltött olyan leányok, kik a felső leányiskolát, a polgári- vagy felsőbb leányiskola, vagy a gimnázium négy alsó osztályát sikerrel végezték. Felvételi vizsgálat nélkül, de pályázati kérvények alapján történik a felvétel. A kérvényben kiteendő, hogy bennlakó vagy bejáró akar-e lenni a növendék. Belsővizsgálati vizsgálatot a kérvényeket az intézeti igazgatósághoz június hó 15-éig kell benyújtani. A felvételi július hó első napjaiban lesz elintéztve, miről az érdekeltek azonnal értesítést nyernek. Az I. ső évfolyamra főlveendő növendékek közül hét növendék egyenként 120 korona ösztöndíjat nyer. Az ösztöndíjas helyre folyamodók szegénységi bizonyítványt is mellékeljenek. A polgári isk. *tanítónőképző* irászebebe való felvételt szintén június hó 15-éig kell folytatni.

KÖZGAZDASÁG.

Gazdasági előadás Vágásban. Udvarhelyvármegye Gazdasági egyesületének munkástitkára: *Hlatky* Miklós, 25-én sikerült gazdasági előadást tartott nagyszámú hallgatóság előtt. Színes térképen bemutatta a harcban álló nemzeteknek országát, megmagyarázta a fegyverforgóknak okait; összehasonlítást tett az ellenséges nemzetek földterület és lakosság számára nézve. Rámutatott arra, hogy bár tulerővel állunk szemben, mégis bátor katonáink a harczt tudják állani s ellenségeink kénytelenek voltak egy más fegyverhez a kiéhezett és fegyveréhez fordulni. S hogy a kiéhezett fegyverrel az ellenség le ne győzhessen, minden itthon maradt munkás kéznek részt kell vennie ebben az új háboruban minden talpalattnyi földnek megmunkálása, termékepepegeének sokszorosítása által, hogy az úgy a magunk, mint hős katonáink számára a szükséges kenyeret megteremje. Felhozta a német példát a talaj feljavítása s a termőképesség emelésére nézve. Ajánlta az őzi szántást, mint a gyomgazok kiirtásának legbiztosabb eszközt. Végül felhívott mindenkit a szorgalmas, kitartó munkára, áldozatkészre, bátorságra és kitarásra. A hitközség plebánosa lelkes szavakban köszönte meg a tanulságos előadást s különösen azt, hogy egy hosszú emberöltőn szerzett gazdasági ismeretét, tudását nem hagyta parlagon verni, hanem meghozva minden áldozatot, kijött a falvakba vérei közé, hogy a gazdag tudást köztük elhintse s így boldogságukat, jövőjüket előmozdítsa. (E.)

Felolva szerkesztő: BECSEK ALADÁR,
Kiadja: a Becsek D. Fia könyvnyomda.

Eladó sarju, luczerna.
Czím a kiadóhivatalban.

Kiadó lakás.
3 szoba, konyha,
kamra, pincze
és mellékhelyi-
ségek, Szentimre-utca 15. szám alatt.